

Zas Latweefchu lauschu draugs.

1836. 30. Januar.



5ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

No Berlihes. Amihses tur taggad fahf stahsticht, — bet Deews sinn, woi teefs, ko stahsta, woi ne, — ka aispehrn Pehsterburgé tanni deenâ, kad tur to brih-num' leelu Aleksandera-stabbu stahbija, strahdneekam rohka tif neganti zeeti tih-tawas wirwehm effoht lihdufi starpâ, ka us reis rohka bija fatreehta, un wihrs pats breefmigu nahwi buhtu dabbujis, ja ne paschâ laikâ drohschs Kreewu timmermanns winnam ar zirri weenâ zirteenâ rohku buhtu nozirtis, un tâ winna dshwibu laimigi glahbis. Kaugan nu strahdneekam weena rohka truhf-stoht, tatschu winsch jau fenn atkal effoht spirgts un wessels. Winsch tâpatt, kâ winna firds-drohschs glahbejs dabbujoht no augsti zeeniga Keisera ifno gaddâ 500 rublus par usturru.

No Entenderu semmes. Tur gudrs kungs ne fenn dewe sinnaht: effoht isprohwejis, ka bittineeki, ja teem pa seemu ruhmes naw preeksch saweem stroh-peem, tohs bes skahdes faufâ weetâ tif dshki warroht eerakt semmê, ka salna ne panahf. Zifween wehl waijagoht, pirms teem atkal semmi usberx, drufzin' falmu strohpu wirfû likt. Us tahdu wihsi strohpi turotees ittin labbi, un meddus arri ne eijoht wis masumâ.

No Parishes. Ne tahl no turrenes dshwoja baggats Entenderu leels-kungs sawâ brangâ pilli. Zas zittkahrt, ar sawu fullaini kohpâ braukdams, breefmigu nahwi buhtu atraddis, ja schis ar mihligu un drohschu prahtu winnu ne buhtu isglahbis, pahf sawu paschu dshwibu ne behdadams. Kungs fullaina darbu muhscham ne aismirse, weenumehr us to dohmadams, kâ winnam par to pateikt. Kungam pascham behrni ne bija, bet fullainam gan. Zadeht peenehme kungs par sawu behrnu to fullaina meitiau, ar ko scham seewa tanni paschâ brihdi us gruhtahm kahjahm bija gahjust, kad wihrs winnu isglahbe. Un luhf, schi meitina winnam usange par leelu preeku un peenehmahs gudribâ un peemihlibâ pee Deewa un zilwekeem. Bet wehl naw ilgi, tad winna nomtre; un kungs pahf to tif gauschi fahze schehlotees, ka pats pehz ihfa laika arri no schahs paf-faules aigahje. Bet schehligâ prahtâ winsch wehl pee laika sawam gohdigam un ustizzamam fullainam, kuxam wehl zitti behrni irr, ar skaidreem teefas raksteem neween sawu pilli, bet arri wissu sawu naudu, lihds 5,000,000 rublus,

bija atwehlejis; un schim taggad arri wiffas mantas jau rohkâ. — Gohda wihrs winsch bija, gohda wihrs palikke. Safauze schehlige kunga faimi un winneem fazzija, ka tam nu gan pascham laudis waijadsefchoht, bet firds ne laujoht, weenu no winneem peenemt sawâ deenestâ. Tadeht ismaksaja wiffseem pilnu gadda lohni, apdahwinaja katru wehl ar labbu sawju naudas un luhdse, lai ismeklejoht preeksch winna zittus laudis, kas tikpatt taisni un ustizzami buhtu, kâ winni sawam wezzam kungam bijuschi.

P e h t e r i n s c h.

Weidsama datta.

Rahdâ deenâ gahju atkal aprastâ stundâ us meschu, bet wairs ne atraddu sawu Pehterinu; mekleju, sawu deesin kâ, bet ne kas. Es apsehdohs, gaididams us winnu; un pehz fahdu stundu laika nahze winsch tezzinus kâ allasch weeglahm kahjahm, bet it gruhti elsdams; es winnam dewu klingerus un wihtu: pirmus ne ehde, bet to wihtu winsch isdsehre weenâ malkâ; tad kehre mannu rohku, un gribbeja manni eerant dillaki eeksch mescha. Gan eefahkumâ ne gribbeju lihds eet, bihdamees, ka winsch manni ne eewedd kahdâ leelâ ehrmu pullâ, kur warretu skahdê kluht. Tatschu nehmohs drohschu firdi, un likkohs no winna wadditees; un winsch rahdijahs tahds wendigs un nemeesrigs, ka es newarreju isprast, fo gan ar mannim darrihs, fo ne darrihs. Rahdus 500 sohlus gan par gruhtu zellu zaur mescha beesumu ar winnu gahjis, redseju jauku weetinu; wissapfahrt smukki kokus=reeksu kohki, un pa paschu widdu — kas to buhtu dohmajis — it labbu buhdixu no sarreem saliktu, bet wehl ne bij gattawa. Mians Pehterinsch pats kâ preezigs rahdijahs par scho sawu darbu, plaulschkeja ar wendigahm rohkahm, un swilpoja garri steepdams, ar fo ikreis sawu preeku parahdija. Us reis palikke klufs un skummigs; jo nule gan samannisa, ka es newarreju eelihst winna buhdinâ bes gruhtas lohzihschanas. Pats mass no auguma buhdams, winsch pehz sawu mehru wahrte weetu bija taisijis par dauds femmu un schauru preeksch mannim. Tad peepeschi, it kâ dusnigs buhdams par few paschu, sakampe to beesu sarru, fo par stenderu bij stattijis, un isahrdija wiffu preekschaju seenu sawas butkas. Tad manni aiswedde par kahdeem sohleem tablaki kahdâ weetâ, kur pulks gattawu sarru bij nolikts; tē winsch man zittus bahse rohkâ, lai nessu; pats panehme tik dauds, zil ween spehje panest, un nu ar simehm man rahdija, lai scham pakkal nahku. Es tâ darriju, un raug': tē nu palikke zilweks, fo teiz par kungu wiffu radditu leetu wirf semmes, ehrmam par klausitaju. Us weetas sahze pahrtaisiht sawu buhtu; ar azzu mehru tudal pareisi sinnaja mannu garumu, un pehz to nu eetaisija durwju weetu it ristigi, kâ waijadseja. Es ne paliktu dihts, bet palihdseju strahdabt no wiffas firds, un ne bij' ne zil ilgi, tē bij muhsu sarru un lappu pils gattawa. Eeksch buhdas kâ arri preeksch durrin ahrs=puffe, gudrs Pehterinsch bij' diwus sehdeklus (benkes) no suhnem it skunstigi pataisijis, un weenâ buhdas stuhri bij sakrahwis labbu teefu kokus=reeksu.

Peetuffis strahdneeks apmettaks arri tudal us weenu no scheem benkeem; tad issteepe abbas rohkas us mannim, prassidams sawu sinnamu teefu no mannim. Dewu wihtam maifi, un ohtas (pautus), fo wehl ne kad ne bij dabbujis, un sukkeru rauschites. Rabbags norihje kâ isfalzis ahtri, fo ween dabbuja, tâ ka man bij' dohmabt, ka gan buhs wiffzauru nakti un wiffu scho deenu zeeti ween strahdajis pee sawa darba. Nu arri man laiks bij' klah, us mahjahm eet. Bet kâ jums isteikschu pilnam Pehterina bailes un skummibu, kad redseja, ka es taisijohs aiseer. Stahweja it kluff kâ apstulbohts un pahrnehts no behdigahm dohmahm, tadeht, ka bij' peekrahpts; jo it tees

ſcham bij zerrejſ ſawâ firbî, ka nu muhſcham palikſchu, un ar winnu kohpâ dſihwoſchu tanni jaunâ nammâ. Gallâ kritte man pee kahjahm, it kâ ſemmigi luhgdams, bet taz tſchu manni ne kawaja turredams, un kad ſahju ſtaigah, tad winſch tik breeſwigi gau- deja, ka es atpakkal greeſohs. Es mekleju ar ſihmehm winnam iſteikt, un eerunnah, ka atkal rihta pee winna tē atnahkſchu; ne ſinnu, woi ſanehmis un prattis, ko tam tel- zu, woi ne; bet nu gahju prohjam.

Sakka, wiſſa ſchi ehrmjû zilts, ko tur Jokko un Pongo ſauz, eſſohti tahda lohti ſamanniga un gudra. Wiſſi prohthoht butkas few taiſiht, un kohpâ dſihwodami pulſôſ woi arri ſuggâs, paſihſt arri ugguni, ko gan prohthoht uſkurt, bet ne uſturreht un peeſohpt. Ohtrâ deenâ atraddu ſawu Pehteru iſſteepuſchu us ſuhnu benki; tã kâ manni eeraudſija, uſlehje ar ſtikki, wiſſadi mon parahdidams ſawu leelu preeku. Schoreis win- nam atneſſu dauds jaunâs jaufas leetas: ahmeru, naglas, faſtiti ar wiſſahdeem diſchlera riſkeem, ir diwi taſſas, diwi glahſes, kahdas maſas blohdinas, kappiju kanni, tehraudu un degli, ar ko ugguni eeſchêilt. Prohti, es gribbeju redſeht, woi tahds ſamannigs buhs, ſapraſt, ko ar tahdahm leetahm darra, un woi iſmahzihs, winnas bruhkeht un ar tahm ſtrahdaht. Neisneeki, ka ſweſchas ſemmes un tahlas paſaules mallas iſſtaigas juſchi, dauds brihnuma leetas rakſta un ſtahta no ehrmu leelas gudribas. Patſ nu gribbeju redſeht, woi teefa, woi melli; un nudeen dabuju redſeht ar ſawahm paſchahm azzim, un newarreju beigt iſbrihnotees. Pehterinſch bij, kâ aizrants ſawâ prahtâ pahr tahm brangahm leetahm, ko tam biju atneſſis; azzis tam ſpihguloja no preeka pahr tahdu mantu pulku, kad to aprauge un katru leetu aptauſtija un labbi iſmekleja, kahda bij, un kam derr. Iddeenâs wehl wairoju winna mahjas buhſchannu, wehl zittas jau- nas leetas tam dahwinadams; diwus galbinus, uhdena kruſti, zittus maſus krehſlus ic. un beidſoht patſ wehl uſtaifiji winnam lahdu, jeb kommodu, kur ſawas leetas eelikt un glabbah, ne gribbedams, lai zits dabu ſinnaht mannu ſleppenu draudſibu ar Peh- teriti, warr buht tam par ſkahdi.

Lizzeet, bes leelahm mohkahm Pehterinſch iſmahzjahs ſtrahdaht, un uſtaifija pa- teefi it labbu galdu, ko nolikkam buhdinas preeſchâ. Galdautâ weetâ uſklahjam plat- tas leelas Wiſſanga: kohka lappas, un muhſu krehſlus nolikkam weenu prett ohtru, tã, ka ſehdedami warreſam azzis ſtattitees; muhſu ehdenu: reeſſus, kohka auglus, raus ſchuſ ic. Pehterinſch nolikke ittin ſmukki pa fahrtahm, ka preeks bij ſtattitees; ir pahr- greeſe maſus baltas maiſes kulluliſchus ittin us puſſi diwahm dallahm, un apſwehreja tad katru it jauki ar ſweeſtu. Nudeen gattaws ſaimneeks, gohdam iſmahzihts ſullai- nis un mannim wiſſai padewigs klaufigs draugs. Tã ar winnu dſihwojoht aigahje labſ laiks; iddeenâs nolikkâ ſtundâ nogahju pee winna us meſchu, daſchureis arri lau- nagu lihds ar winnu pahdu, ko tas manni gaididams jau bij nolizzis us galdu — un ne warredams ar winnu ſarunnatees, tad turpat ſawu kluffu darbu padarriju woi grah- matâ laſſidams, woi rakſidams.

Weenâ deenâ, ittin tã, kad jauſma kahda, deht neſinnamas nelaimes, man buhtu firbî ſpeeduſt woi dſinnuſt, iſgahju dauds laikali no mahjahm us ſawu mihtu audſekni zur meſchâ, un brihnumſ! Pehterinſch mannim ne nahje prettim, kâ labpraht mehde darriht; nu eeſchu ſteigamees, un dſirdeju no tahlenes, ka Pehterinſch geuhti ſtenne un waideja ſawâ buhdâ. Es kâ ſibbens eeſchâ; atraddu nabbagu weentulli iſſteepuſchu us ſuhna benki; wiſſa meeſa offnaina, bruhju un wahtu pilna, un eeſch tahm ehrkſchêi un maſi akmîni, kâ riſſcham ar ſinnu eebahſti un eeſprauſti; ne warreju iſpraſt, un ne- kad arri ne dabuju ſinnaht, kur to bij dabujis, woi kaſin no zitteem ehrmeem, ar teem faudamees, woi zaar paſcha wainu. Labbi wehl, ka wahtis ne bij gruhtas un us nahwi, bet tikſai weeglas, un ka arri ne kahds lohjeklis nei fauls tam bij puſchu; un ſcham gauſchi ſahpe, un pamaſam tikſai atſpirge; wehl pehz kahdahm deenahm ne war- reja ilgi ſehdus turretees us krehſlu, bet kritte augſchpehdu.

Weenreis panehmu sawu kohkli lihds us meschu, gribbedams redseht, fo darrihe, kad musikes skannu dsirdehs. Eefahkumâ dikri fabihjahs, bet ne behdse; jo wairak wehl istruhkaks, kad ar saweem pascheem pirksteem, braufadams pahr stihgahm, to tohni dsirdeja, fo pats bij islabbinajis no kohkles. Ahtri atrahwe rohku nohst no kohkles, tad scho jaunu jauku leetu it zeeti pahrluhfoja, mallu mallas ismelleedams; tad usskattija man azzis ilgi un stihwi, it kâ fo prassidams no mannim, woi kahdu mahzibu un inanu, woi wehleschanu. Nu nehmu sawu kohki atkal rohtâ, un spehledams it jauwu dseefnu, fo paschu arri dseedaju ar sawu balsi; un raug', tas bij' Pehterinam par tahdu preeku, ka dohmaju, trats paliks no pahrlaeku leelas lufes. Winsch palikke kâ prahâ pahrsnemts un aiskauts, it kluse, tik fo dwaeschu wille klausidams ar leelu brihnoschanu; tad wiffadi ar simehm rahdija, ka tas winnam pee sirds gahjis. Bet to jelle nebeigschu jums isteift.

Tai 28tâ Dezembera deenâ 1868tâ gaddâ man atkal usgahje tahdas sawadas isbailes, ar nelaimes jaufnahm, ka winnâ reisê, un es atkal agrati taifijohs us meschu noet. Nemeerigâ prahâ fahju tezzeht, ar wisseem rauscheem un gahrdumeem, fo preeksch sawu draugu biju lihds nehmis. Us reis', labbu gabbalu wehl tahl buhdams, dsirdeju sawadu sweeschu rihbschanu. Nu skreeschu, zik ween warredams — un redsu — wai schuhstku, kas mihiam Pehterinaw bij' aptinnusees; lohzeeki nabbagan jau bij' sadragati, un affinis tezzeja straumehm no dauds weetahm. — Tudal ischahwu sawu pischfoli, kas man ikreis lihds bij, wilsena tschuhstai us galwu; bet schahwens ne gahje lahgâ, bet sframbeja ween. Nu negants swehrs atlahje mihku Pehteri, un zehlahs us mannim kritt. Tad schahwu ar ohtru pischfoli, un trahpiju tik latmigi, ka tschuhstka pahru sohlu atkaphusees pakritte pee semmes, un tudal nosprahge. Pehterinsch gulleja, kâ bes dsihwibas, gan no fahpehm, gan no leelahm bailehm par schahwenu sprahgschanu un trohkfni, un ne spehje zeltees. Es winnu panehmis un buhdâ aisknessis, guldinaju winnu us fuhna benki. Dohmaju, ka teescham jau effohr nomirris, un patlabban gribbeju aiseet prohjam; bet nabbadinsch fahje stipri brehte un waideht, un es tudal atkal pee winnu klahr. Dewe winnam prischu uhdeni, fo tam pa lahsehm muttê traispeleju, jo ihsti dsert wairs ne warreja; mihli winnu kohpohr, paliktu wissu nakti pee winna tur buhdâ; un pehz pahru stundahm jau preezigi zerreju: warr buht, ka pahrszetihis, jo winsch jau fahje weeglaki dwaeschoht, un es dohmaju, ka pirmais fahpju drudsis jau labbi pahrgahjis. Zeizu ar affarahm us winnu: Pehterin! af nabbadinsch! tu mans mihlais Pehterih! — So dsirdejis, winsch greese galwu us manni, usskattija manni ar tahdahm mihligahm azzim, ittin kâ paldeews man fazzidams — nudeen to sawâ muhschâ ne aismirfischu — tad mehginaja wehl tuwaki pee mannim klahrtu wilttees, it kâ gribbedams labbu deenu man atfazzih; bet nespehje wairs, fritte atpaffak un islaide beidsamu dwaeschu. Par to man sirds tik ne pahrtrohke — un man bij jarand'.

Erihs deenas pehz tam taifijohs ar fuggi atkal us sawu semmi eet; jo tur Seilana fallâ sirds wairs negribbeja aprimtees.“

R. S. — 3.

Sluddina schana.

Pa Gaides muischu, Rubbenes basnizas walsti, irraid semneeka mahja, fo labprahrt tik tahdam fainneekam isdohtu, kas leezibu warr usrahdiht, ka winsch pa gohdam un pee strahdaschanas turrahs. Skaidrafu sinnu turpatt pee muischas waldischanas warr dabbuht.

Brihw driffeht. No juhmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napierky.